

Teatrul Evreiesc
de Stat

HERŞALE DUBROVNER

de Iacob Gordin

Teatrul Evreiesc şi-a încheiat stagiunea într-un punct ascendent al activităţii sale. Cu *Herşale Dubrovner* de Iacob Gordin, colectivul marchează cu succes un drum care a însemnat o reevaluare a forţelor sale artistice, găsirea unor noi şi mai directe formule de spectacol.

Herşale Dubrovner, ne propune o nouă întâlnire cu un autor, reprezentat de mai multe ori pe aceeaşi scenă (chiar şi *Herşale Dubrovner* s-a mai jucat cu titlul *Om, diavol, dunnezeu*).

Piesa lui Gordin, autor cu faimă şi reputaţie la sfârşitul secolului trecut şi la începutul celui prezent, e inspirată din frământările trăite de imigraţia săracă în America. Eroul principal, om simplu, drept credincios, aproape chiar un mistic, este supus capriciului destinului — care, printr-un simplu bilet de loterie, îl transformă într-un bogătaş. Gordin urmăreşte cu subtilitate psihologică evoluţia lui Herşale, modalitatea în care noua sa poziţie socială îi transformă mentalitatea, îi schimbă concepţia, îi usucă sufletul, devenind un capitalist rapace, pentru care sentimentele, relaţiile de familie, devin inutile şi chiar dăunătoare.

Drama, depăşind limitele teatrului tradiţional idiş de până atunci, pe implicaţii adânci sociale, caută premisele, analizează evoluţia şi înfăţişează în final destinul implacabil tragic al eroului, victimă a propriei sale însingurări, a îndepărtării de oameni. Influenţa teatrului lui Ibsen poate fi pe alocuri identificabilă ca şi ecourile melodramei specifice teatrului idiş (există şi unele personaje naiv lineare — o ostentaţie a eroului simbol şi a contrastului alb-negru), dar piesa are un sunet propriu, o rigoare dramatică şi, mai ales, un mesaj social care o menţine ca valoare literară.

Regizorul Adrian Lupu a păstrat din text sensurile majore, a eliminat elementele secundare, de pitoresc, şi a urmărit filonul principal al dramei în liniile ei directoare, pe care le-a apăsat cu un desen regizoral su-

Beatrice Abramovici şi Mano Rippel

gestiv, în bună măsură neostentativ. El a reliefat trăsăturile dominante ale fiecărui erou, într-o modalitate expresionistă, de calitate, de efecte directe. Drama domină scena, în sensurile ei prime şi unele momente se ridică pe coturii deosebiţi prin clipa de sinceră emoţie — mai ales în primele tablouri. Jocul premeditat riguros al efectelor nu a fost totdeauna egal ca valoare şi demonstraţie, oricât de subtilă s-ar dori, îşi trădează şi artificialul — ceea ce se mai întâmplă pe ici-pe colo şi, mai ales, în tabloul final. Dintr-un ansamblu unitar, omogen, aş reţine prezenţa protagonistului — Mano Rippel, sobru, reţinut, cu subtilitate dramatică, şi cea a actriţei Beatrice Abramovici, în real progres artistic, mai nuanţat subtilă şi mai patetică; reţinem apoi pe Bebe Berceovici şi I. Naimark, pe Mihaela Kreutzer şi Sedi Gluck. În decorul Dianei Ioan Popov, compus din câteva practicabile, s-au auzit sunetele inspiratei muzici a lui Cornel Cezar.